

KESKKONNAMINISTEERIUM

 KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

Keskkonnajuhtimissüsteemid ja hangete läbiviimine

Karen Silts

Keskkonnaministerium / keskkonnakorralduse peaspetsialist

Ressursitõhusus ja ringmajandus

- Tootmine
- Tarbimine
- Jäätmekäitlus
- Jäätmed ressursiks

Keskkonnajuhtimissüsteemid

- KKJS-i iseloomustab kindel struktuur, keskkonnaalased eesmärgid ja tegevuskava, määratletud vastutus, toimingud, protseduurid ning ressursid.
- KKJS-i rakendamisel ei oma tähtsust organisatsiooni suurus või tegevusvaldkond.
- KKJS-i võib juurutada mitmel moel: standardiseeritud keskkonnajuhtimissüsteeme ja mitteformaalseid keskkonnajuhtimissüsteeme.

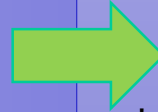
Miks rakendada keskkonnajuhtimissüsteemi?

- Aitab läheneda keskkonnaprobleemidele terviklikult.
- Lõimib keskkonnahoiu põhimõtteid loomuliku osana organisatsiooni tegevusstrateegiasse ja igapäevatoimingutesse.
- Süsteemne keskkonnategevus aitab hinnata ja vältida riske ning vähendada toorme ja energia tarbimist, mis omakorda aitab otseselt hoida kokku kulusid.

Keskkonnajuhtmissüsteemi põhielemendid

KORRIGEERIMINE JA TÄIUSTAMINE

- * Vaadatakse üle ja vajadusel täiustatakse, parandatakse keskkonnategevust

KAVANDAMINE

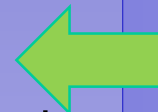
- * Selgitatakse välja organisatsiooni keskkonnategevuse tase
- * Koostatakse keskkonnapoliitika
- * Püstitatakse keskkonnaeesmärgid ja koostatakse keskkonnategevuskava

Keskkonnajuhtimis- süsteem

KONTROLLIMINE

- * Mõõdetakse ja hinnatakse keskkonnategevuse tulemuslikkust
- * Kontrollitakse vastavust nõuetele

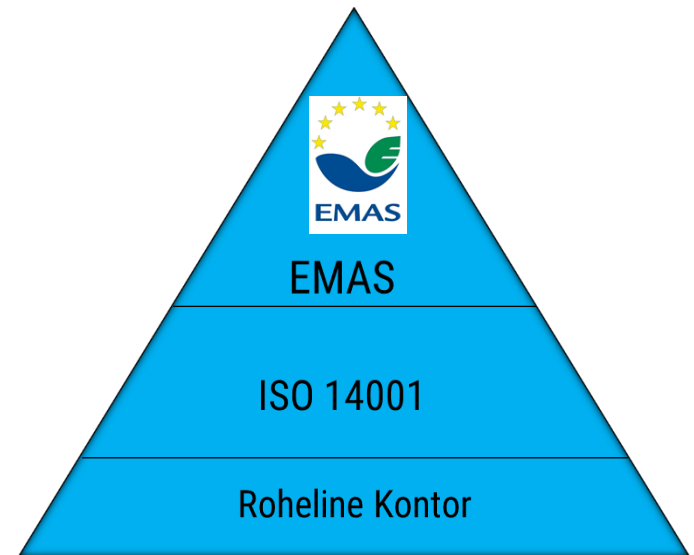
ELLUVIIMINE

- * Rakendatakse kavandatud meetmed
- * Koostatakse vajalikud süsteemi- ja toimimisprotseduurid ning -juhendid
- * Koolitatakse ja kaasatakse töötajad

Keskkonnajuhtimise- ja auditeerimissüsteem

Eestis 5 ettevõtet / organisatsiooni EMAS registreeringuga:

- Eesti Energia AS Iru Elektriijaam
- Keskkonnaministeerium
- Tallinna Keskkonnaamet
- AS Tallinna Vesi
- Keskkonnaamet

EMAS keskkonnajuhtmise ja -auditeerimissüsteem vs ISO 14001

- EMAS litsentsi omab 5 organisatsiooni.
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus nr 1221/2009.
- Avalik keskkonnanaruanne.
- ISO 14001 on Eestis sertifitseeritud 574 organisatsioonil.
- Standardi töötas 1996. aastal välja Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon (*International Organisation for Standards, ISO*). 2004. aastal uuendati standardit ja ka Eestis kehtib 2015. aasta detsembrist Eesti Standardikeskuse poolt kinnitatud standard EVS-EN ISO 14001:2015 Keskkonnajuhtimissüsteem.

Keskkonnajuhtimise- ja auditeerimissüsteem = EMAS

- Paljud uuringud on välja toonud, et EMAS (EcoManagement and Audit Scheme) süsteem on tõhus vahend keskkonnategevuse parandamiseks.
- EMAS määruse kohase KKJS juurutamine aitab ettevõtetel süsteemselt järgida ka ringmajanduse põhimõtteid ning neid oma tegemistes rakendada.
- Ringmajanduse põhimõtete kohaselt saaksid ettevõtted arendada meetodeid, mis aitavad paremini kasutada ressursse tootmisel, toote kasutamise ja kasutuselt kõrvaldamise etappides.

EMAS asutused vastavalt EL määrusele nr 1221/2009

- Eesti akrediteerimisasutus on Eesti Akrediteerimiskeskus (www.eak.ee).
- Pädev asutus: Keskkonnaagentuur (www.keskkonnaagentuur.ee).
- EMAS tõendaja - AS Metrosert (www.metrosert.ee).

Toetusmeetmed KKJ juurutamisel

- KIK ringmajanduse programmist on võimalik taotleda toetust nii formaalsete keskkonnajuhtimissüsteemide EMASi juurutamiseks, kui ka mitteformaalse KKJ rakendamiseks (roheline kontori põhimõtted).
- Toetust saab taotleda ka toote vastavusse viimiseks EL ökomärgise kriteeriumitega.

Ökodisain ja tööstusökoloogia

- Terviklikult disainitud protsess ja toode aitavad sama ressursi eest rohkem toota.
- Tootmisjäägid / teisene toore saavad olla sisendiks uude tsüklisse / tootmisprotsessi.

Nt. UPMADÉ

<http://www.upmade.org>

Ökodesain ja tööstusökoloogia

Tavadesain

Ökodesain

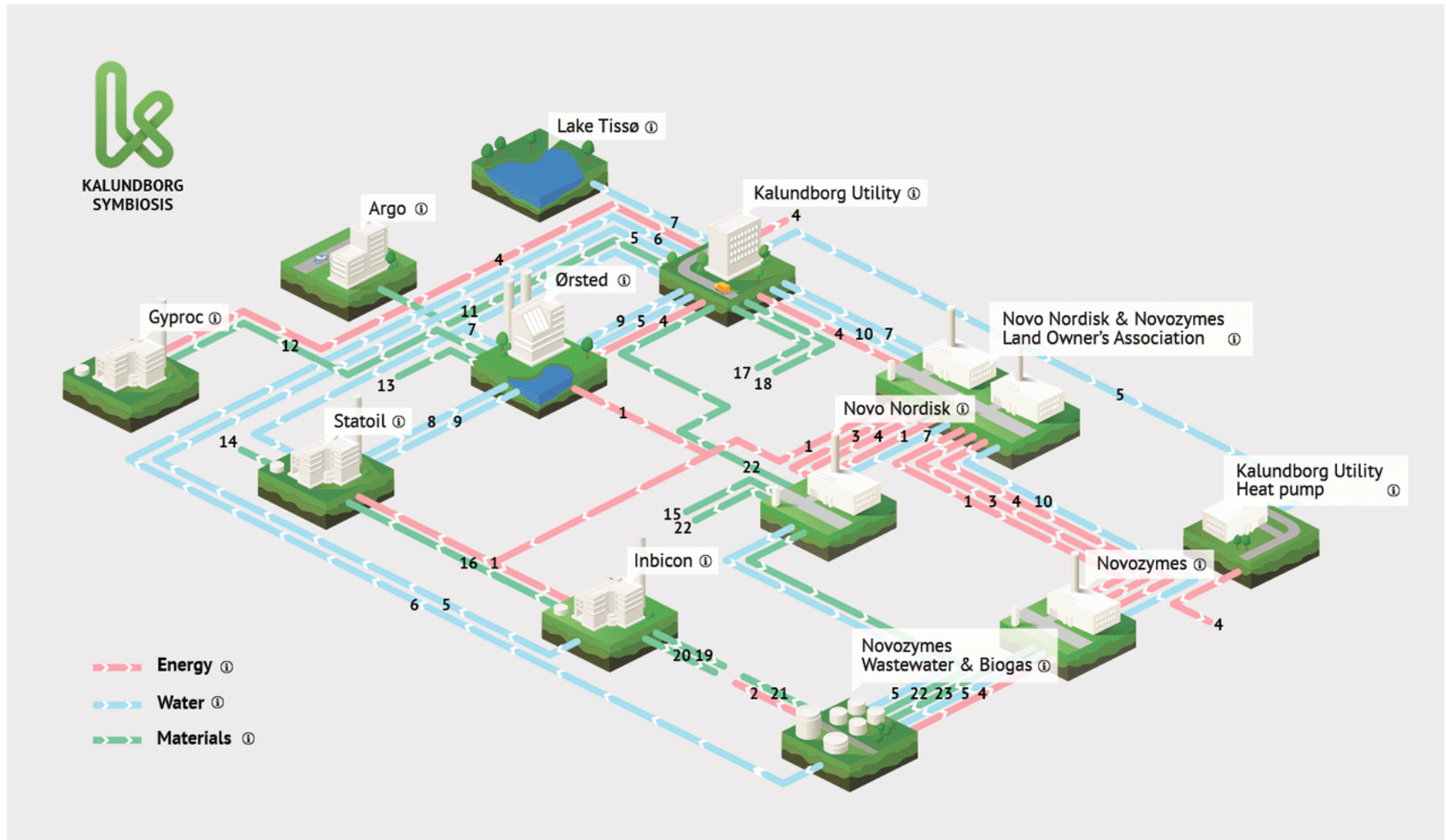
Ebaefektiivselt disainitud tootmisprotsess raiskab raha, energiat ja toorainet.

- Keskkonnaaspektid/ ökoloogilise jalajälje hindamine / toote olelusring (LCA)/ LCC
- KORDUSKASUTUS ON SISSE DISAINITUD.
- Keskkonnasõbralikud tooted / ökomärgisega tooted, mis vastavad ISO 14 024 standardile.

Keskkonnahoidliku tootearenduse võimalused

1. Uue kontseptsiooni väljatöötamine;
 2. Ohutumate materjalide valik;
 3. Materjalikasutuse vähendamine;
 4. Tootmisprotsessi optimeerimine;
 5. Toote levitamine / transpordi optimeerimine;
 6. Mõju vähendamine toote kasutamise ajal;
 7. Toote kasutusea pikendamine /optimeerimine;
 8. Jäätmete korduskasutamine.
- Nt. DAISALUX – parandati avariiväljapääsuvalgustite näitajaid.

Tööstussümbioosi näide - KALUNDBORG

Tööstusökoloogia park Taanis, kus ettevõtted selles regionis kopereeruvad, et kasutada teineteise tootmisjääke ja moodustavad seeläbi tööstussümbioosi.

Keskkonnahoidlik (riigi)hange

Tavapärane (riigi)hange, mille käigus hangitav toode või teenus on keskkonnahoidlik ning väikseima võimaliku keskkonnamõjuga.

- Hüved:
 - Majanduslik
 - Sotsiaalne/tervis
 - Keskkond

Hangete läbiviimine

Kriteeriumid peavad olema:

- Seotud hanke objektiga;
- Asjakohased;
- Vastavuses EL ja Eesti seadusandlusega;
- Proportsionaalsed ehk terviklikud;
- Tõestatavad;
- Pakkujatele võrdset kohtlemist tagavad (RHS §3);
- Kontrollitavad ja jälgitavad;
- Selged.

***Ei pea võtma odavaimat pakkumust, kui on hindamiskriteeriumid pakkumuse võtmisel välja toodud!**

***Vähemalt kolm võrdväärset ja samaaegselt võetud hinnapakumust!**

Mida teha kui soovitud hanke jaoks ei ole välja töötatud KH kriteeriume?

- Määratle suurimad keskkonnamõjud ja keskendu kriteeriumi koostamisel nende mõjude vähendamisele.
- Ambitsioonid peavad olema realistlikud ja seotud turul pakutavate võimalustega – konkurentsi säilimine ning rahade säästlik kasutamine.
- Sobivate I-tüüpi ökomärgise kriteeriumite olemasolul tasub lähtuda neis kirjeldatud kriteeriumitest.
- Tehniline dialoog pakkujatega.

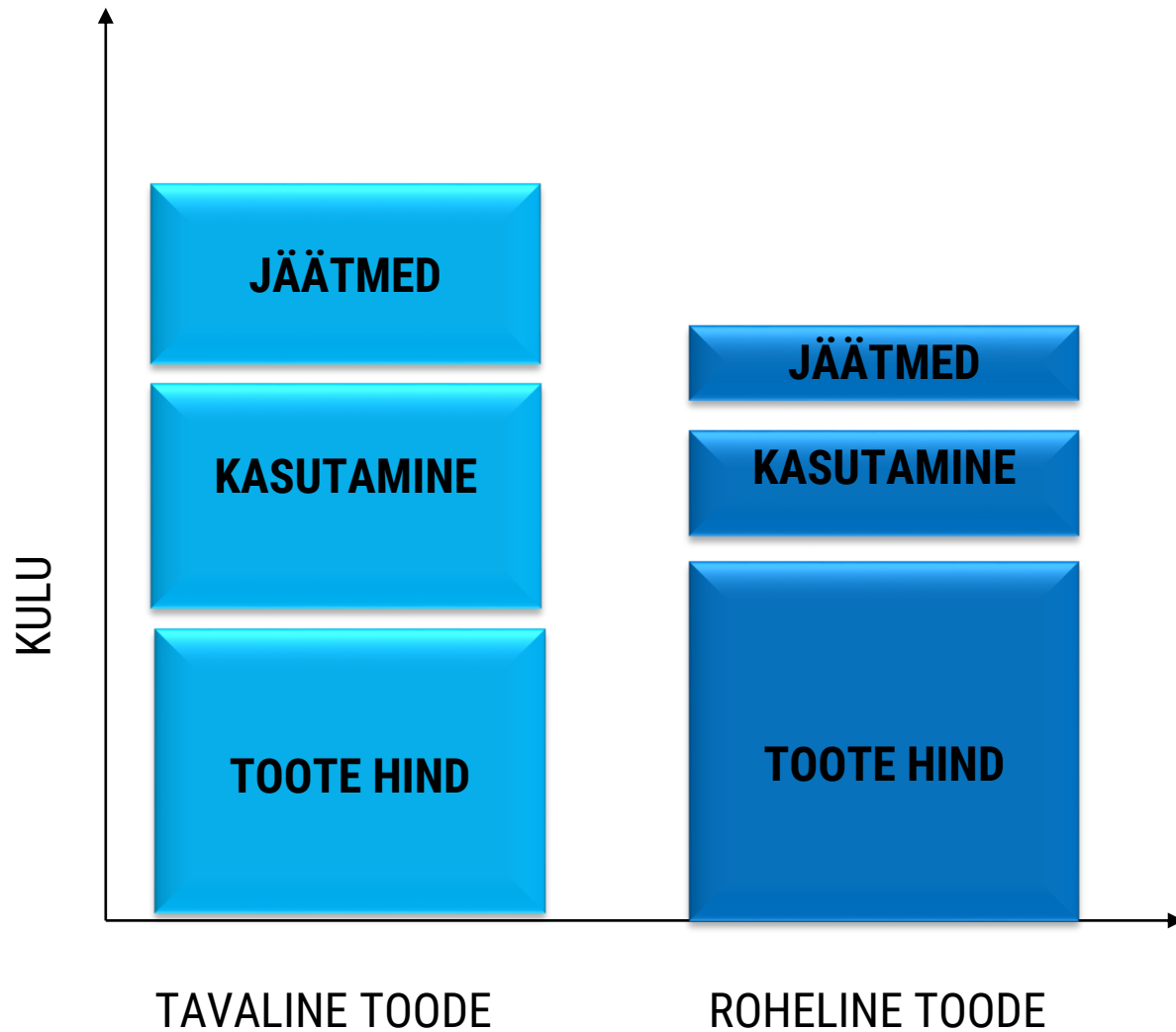
Keskkonnahoidlik toode:

- Toodetud optimaalse (minimaalse) ressursikuluga;
- Koosneb ohutumatest ja taaskasutatud ainetest/materjalidest;
- Tarbib vähe energiat ja muid ressursse;
- Parandatav, asendatav, kergesti hooldatav;
- Korduv- ja taaskasutatav;
- Vastupidav (pika kasutuseaga), funktsionaalne;
- Ohutu kõrvaldada.

Keskkonnahoidlik teenus/töö:

- Kasutatakse ohutumaid, keskkonnahoidlikumaid materjale/tooteid;
- Ressursse kasutatakse optimaalselt;
- Kasutatavad masinad ja seadmed on energiatõhusad;
- Tekitatakse vähem jäätmeid ning jäätmekäitlus on korraldatud;
- Optimeeritud transpordikasutust ning transpordivahendite valik vastavalt CO₂ heitele;
- Arvestatakse ümbritseva keskkonnaga;
- Ollakse keskkonnaalaselt kompetentsed ja järgitakse parimaid käitumistavasid.

Tavaline vs roheline toode

KESKKONNAMINISTEERIUM

Küsimused?

Aitäh!

Karen Silts

karen.silts@envir.ee